

بوم گردی:

رویکردی نوین جهت درآمدزایی از اماکن سنتی

www.ketab.ir

دکتر فریده روشن

مهندس زهرا احمدی

دکتر مهدی قائدرحمت

مقدمه

در دنیای امروز بیش از ۵۰٪ از جمعیت جهان در شهرها زندگی می کنند که رقم متناظر آن برای ایران ۴ درصد است (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۶). فاصله گرفتن از زندگی روستایی و به تبع آن دوری انسان از طبیعت و سواهب آن و مواجهه با الگوهای معیشتی شهرنشینی و صنعتی، از ویژگی های زندگی امروز است. زندگی شهرنشینی که همواره با فشار، استرس، انواع لودگی ها و بیماری های روحی روانی عجین شده است روز به روز نیاز از گشت به گذشته و زندگی به سبک سنتی را بیشتر کرده است.

با توسعه گردشگری و افزایش علاقمندان به سفر، شاخه های توریسم متنوع تر می شود و بخش های مختلفی به آن افزوده می شود. مردم در سراسر دنیا تمایل دارند مناطق جدیدی را بازدید کنند، در بین این مناطق آسیا، آفریقا و (Fenell). خاورمیانه از مقاصد جدید مورد توجه گردشگران محسوب می شود (۲۰۰۸: ۱) یا طبیعت گردی است (Nature Based Tourism). یکی از انواع گردشگری، توریسم بر پایه طبیعت

مخاطبان این نوع سفرها افرادی هستند که ترجیح می دهند سفرهایی در دل مناطق طبیعی انتخاب کنند که آنها را به طبیعت نزدیک می کند. اکوتوریسم ارزشمندترین شاخه طبیعت گردی است که قصد دارد به شیوه خردمندانه ای با کمترین اثر منفی بر طبیعت و فرهنگ منطقه، بیشترین فایده را برای آن داشته باشد. اکوتوریسم به صورت متفاوتی نسبت به سایر بخش های توریسم مدیریت می شود. این شاخه از گردشگری براساس نتایج توسعه پایدار آن شناخته می شود که شامل حفاظت از محیط زیست، آموزش بازدیدکنندگان در

زمینه پایداری و فایده رساندن به جامعه محلی و ارتقاء معیشت آنها می باشد. اکوتوریست کسی است که برای بهره گیری از طبیعت به چالش های فکری و فیزیکی می پردازد. وی به تعامل با مردم بومی علاقمند است و تسهیلات ساده و بی تکلف را بر تسهیلات لوکس و تجملی ترجیح می دهد.

اکوتوریست با مشارکت فعال خود در جستجوی کسب تجربه و یادگیری است، و برای این تجربه ارزش قائل است). زاهدی، ۱۳۸۵، ۱۰۰). اکوتوریست هابه دنبال بهره برداری صحیح از منابع طبیعی هستند که ضمن لذت و رضایت خود، موجبات رضایتمندی جامعه میزبان را نیز فراهم سازند. برخلاف طبیعت گردی که در آن طراحی و برنامه ریزان توریسم طبیعت را برای استفاده و لذت گردشگران آماده می سازند در اکوتوریسم انسان می بایست خود را برای حضور صحیح در طبیعت آماده سازد و به نفع طبیعت برای خود محدودیت ها و ضوابطی قائل شود.

تمایل و نیاز انسان برای رسیدن به زندگی های دور از حاشیه و بیچیدگی های شهری منجر شده تا افرادی شیوه زندگی شان را به طبیعت نزدیک کنند. آنها به روش های گوناگون از جمله بازسازی خانه های پدری و اجدادی خود از شهرهای بزرگ به روستاهای کوچک بازگشته اند و به عبارتی مهاجرت وارونه داشته اند. به این ترتیب ضمن بازگشت به گذشته و لذت بردن از ساده زیستن، این فرصت را برای دیگران نیز مهیا ساخته اند تا در قالب یک سفر طبیعت گردی چند روزی زندگی به سبک گذشتگان در خانه های خشتی، چوبی و سنگی را تجربه کنند.

با پیشرفت های صورت گرفته در صنایع حمل و نقل و فناوری اطلاعات، حتی دورترین و بکرترین نقاط روی زمین نیز در دید و دسترس علاقمندان به سفر

و گردشگری قرار گرفته و در حال حاضر، گردشگری یا توریسم، بزرگترین صنعت در دنیا محسوب می شود و شاخه ی طبیعت گردی نیز رو به رشد ترین بخش آن است. تقریباً تمام آدمها سفر کردن را دوست دارند. دوست دارند به نقاط مختلف سفر کنند، از طبیعت لذت ببرند و دنیا را کشف کنند. اما این تجربه ی سفر و لذت طبیعت گردی باید به گونه ای باشد که به محیط طبیعی منطقه آسیبی نرسد. در پاسخ به میل و اشتیاق رو به رشد سفر کردن و طبیعت گردی و در راستای حفظ محیط زیست، پایداری زیست بوم و فرهنگ مناطق گردشگری، مفهوم و اخلاقیاتی نو به نام "بوم گردی" یا "اکوتوریسم" ظهور کرده است. اکوتوریسم پیش از هر چیز یک نوع نگرش خاص و آینده نگرانه و اخلاقی فرهنگی-انسانی به مقوله گردشگری است. یکی از مهمترین نتایج این نگرش به گردشگری و طبیعت گردی، ایجاد اشتغال برای ساکنان بومی منطقه و کسب در آمد برای آنان است؛ که از این طریق ساکنین منطقه ترغیب به حفظ محیط زیست، آداب و رسوم و آنچه برای گردشگران جذاب است می شوند. به این ترتیب اکوتوریسم می تواند در حفظ و پاسداری محیط زیست طبیعی و انسانی و همچنین توسعه پایدار تاثیرگذار باشد.

یکی از لذت بخش ترین انواع سفر در دنیا طبیعت گردی و اقامت در خانه های روستایی است. لذت خوردن غذاهای محلی و خوابیدن در آرامش یک روستا با هیچ چیز در دنیا قابل مقایسه نیست. از آنجایی که همواره علاقه بسیاری به طبیعت و پیک نیک وجود دارد، بوم گردی فرصتی عالی برای سفر خاطره انگیز فراهم می کند؛ اما سوال این است که ...

ایا تا به حال تجربه اقامت در یک خانه محلی و روستایی را داشتید؟

چرا به جای هتل تصمیم گرفتید از اقامتگاه های بوم گردی استفاده کنید؟ امروز اگر در فضای شهری کمی قدم بزنیم و چشم بگردانیم چیزی جز ماشین و ساختمان و مبلمان های شهری خشن و زمخت نمی بینیم. انسانی که سرشتش از طبیعت است امروز در بین زندگی شلوغ و ماشینی شهری جایی برای احساس غریزی لمس طبیعت ندارد و این شاید آغاز فاجعه ای خاموش است که آرام و بی صدا در بطن جامعه ی شهری نفوذ کرده و مولد انواع بیماری های روحی و جسمی و خشم پنهان جامعه است! امروزه کشورهای توسعه یافته دنبال آگاهی مردم و آموزش آنها برای زندگی ساده و خو گرفتن با طبیعت هستند چرا که جامعه ی سالم با انسان هایی که از لحاظ روحی شاد و امیدوار هستند معنا پیدا کرده، ارتقا می یابد و به توسعه ای از جنس پایدار می رسد. این خلاء آرامش در زندگی امروز مطمئناً بین ماشین ها و خانه های لوکس شهری پیدا نمی شود بنابراین در چند سال اخیر مردم دنبال مکان های بکر و به دور از دود و شلوغی شهر می باشند تا حداقل آخر هفته ای آرام را در آن بگذرانند و این مورد در حال رشد و آیدمی بین خیل مردم است.

خانه ها و هتل ها، فست فودها و رستوران های مجلل امروزی همگی زیباییند راحتی و آسودگی را برایمان دارند در روزمره ی این زندگی ماشینی همه چیز به راحت ترین شکل ممکن در دسترس ماست اما در بین همه ی اینها مردم شهری احساس سرخوشی و آرامش ندارند و این شاید به این دلیل باشد که در بین این لوکس بودن ها روح و حس های خوب گم شده است. ماشینی بودن همه چیز باعث شده حس آرامش از انسان ها گرفته شود. انسان از طبیعت است و به طور غریزی وابسته به آن، بنابراین شاخه گلی، درخت سرسبزی و یا صدای شرشر رودخانه ای دلش را جلا می دهد و به همین علت

است که امروزه طبیعت گردی بین مردم رواج پیدا کرده است. کتاب حاضر در
بسیار بخش تدوین شده است و هر بخش به جنبه ای از ابعاد متفاوت بوم
گردی از جمله مفهوم بوم گردی و اکوتوریسم، اصول اکوتوریسم، ارزش های
اکوتوریسم، بوم گردی و اکوتوریسم در ایران و ... می پردازد.

www.ketab.ir